

Η ΑΝΤΙΣΥΝΤΑΓΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 ΤΟΥ Ν.3260/2004

Του Βασίλη Σιταρά
ΦΠΨ (ΒΑ)-Βαλκανιολόγου (ΜΑ)-Νομικού (LLB, LLM)
Δις Αποφοίτου ΕΣΔΔ

ΤΟ ΖΗΤΗΜΑ.

Με μεγάλη θλίψη και απογοήτευση, αλλά χωρίς και να εκπλαγώ ιδιαίτερα (βλ. παρακάτω γιατί), διαπίστωσα τον περασμένο Ιούλιο την ύπαρξη του άρθρου 5 στο Ν.3260 του ΥΠΕΣΔΔΑ. Αυτό, ούτε λίγο ούτε πολύ, ...απαγορεύει στους αποφοίτους της ΕΣΔΔ να ξαναδώσουν εξετάσεις για άλλο Τμήμα της Σχολής, αν δεν έχουν μεσολαβήσει τουλάχιστον 10 έτη από την πρώτη τους αποφοίτηση! Με δεδομένη τη σχετικά μεγάλη ηλικία αποφοίτησης των περισσότερων από την ΕΣΔΔ -ιδίως δε των ανδρών- και το χαμηλό όριο ηλικίας για συμμετοχή στο διαγωνισμό, ακόμη και για τους δημοσίους υπαλλήλους (40 έτη), η εν λόγω ρύθμιση ουσιαστικά «κλείνει» την πόρτα της ΕΣΔΔ στο 90% τουλάχιστον όσων αποφοίτων σκέφτονταν να ξαναδώσουν εξετάσεις για κάποιο άλλο Τμήμα. Έτσι, η μικρή ομάδα των «δις αποφοίτων ΕΣΔΔ», στην οποία ανήκει από το φθινόπωρο του 2003 και ο υπογράφων και η οποία αριθμεί σήμερα περί τα 10 άτομα, είναι απίθανο να μεγαλώσει σημαντικά στο μέλλον.

ΠΩΣ ΠΡΟΕΚΥΨΕ.

21 ολόκληρα χρόνια μετά την ψήφιση του Ν.1388, επιχειρείται η εισαγωγή αυτού του επαχθούς περιορισμού εις βάρος των αποφοίτων. Και η εύλογη απορία όλων είναι: Γιατί; Σχετικά με την πατρότητα του εν λόγω άρθρου (σημειωτέον, του μοναδικού σε όλο το νόμο που αναφέρεται στην ΕΣΔΔ, η οποία υποτίθεται ότι με το νόμο αυτό «θα αναβαθμιζόταν»), δε χωρά αμφιβολία ότι πρέπει να αποδοθεί σε κύκλους οι οποίοι είναι γνωστοί και μη εξαιρετέοι σε όλους τους «παροικούντες την Ιερουσαλήμ» της Βασιλίσσης Σοφίας και του Ταύρου. Οι εν λόγω παράγοντες, αφού δεν μπόρεσαν ποτέ οι ίδιοι να εισέλθουν μία φορά στην ΕΣΔΔ, επιθυμούν τώρα να αποτρέψουν κάποιους μάλλον ικανότερους να εισέλθουν δις. Δεν είναι τυχαία, κατά τη γνώμη μου, η παρακάτω πικρόχολη αναφορά στην εισηγητική έκθεση του νόμου, η οποία απηχεί βαθειά συμπλέγματα κατωτερότητας: «Κατά καιρούς, και ιδιαίτερα τα τελευταία χρόνια, έχει παρατηρηθεί το φαινόμενο απόφοιτοι της ΕΣΔΔ (...) να συμμετέχουν ως υποψήφιοι σε εισαγωγικούς διαγωνισμούς της ΕΣΔΔ και στην πλειοψηφία τους να επιτυγχάνουν (...) Δεν είναι δυνατόν η εκπαίδευσή τους να γίνεται αυτοσκοπός και να διαρκεί περισσότερο από μία σειρά...»

Προφανώς, λοιπόν, το γεγονός ότι οι κάποιοι απόφοιτοι ξαναεπιτυγχάνουν στην ΕΣΔΔ, «πονάει» πολύ εκείνους που ούτε στο όνειρό τους δε θα μπορούσαν να διαβούν τις πύλες της. Επιπλέον, ας μην ξεχνάμε ότι οι ίδιοι κύκλοι μόλις πέρυσι -σε άλλη μια προσπάθεια να «αναβαθμίσουν» την ΕΣΔΔ- υπήρξαν φανατικοί υποστηρικτές, αν όχι και εμπνευστές, της επίσης αντισυνταγματικής ρύθμισης του Ν.3200/2003, η οποία καθιέρωσε «ποσόστωση» υπέρ των δημοσίων υπαλλήλων 20% επί των εισακτέων. Το πόσο άδικο είναι αυτό για τους ιδιώτες υποψηφίους ή το πόσο ρίχνει το επίπεδο των εισαγομένων ουδόλως τους απασχόλησε. Εν ολίγοις, θέλουν δύο μέτρα και δύο σταθμά:

Κάποιοι υπάλληλοι να εισέρχονται στην ΕΣΔΔ «από την πίσω πόρτα» (διά της ποσόστωσης) και κάποιοι άλλοι (οι απόφοιτοι) να μην εισέρχονται καθόλου!

Η ΝΟΜΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ.

Όμως, είναι γεγονός πως η προέλευση αυτή καθεαυτή δεν έχει καμία νομική σημασία. Αντίθετα, ο σκοπός αυτής της σύντομης μελέτης είναι πρωτίστως να καταδείξει την πρόδηλη αντισυνταγματικότητα της ρύθμισης, παροτρύνοντας ταυτόχρονα όσους αποφοίτους της ΕΣΔΔ επιθυμούν να ξαναδώσουν εξετάσεις για άλλο Τμήμα, να καταθέσουν ενστάσεις κατά του προσεχούς (18^{ου}) εισαγωγικού διαγωνισμού, στις οποίες είμαι απολύτως σίγουρος ότι θα βρουν συμπαράστατρία την Ένωση.

Μέσα στο απολύτως φιλελεύθερο -και όχι πατερναλιστικό, όπως θα ήθελαν ορισμένοι- πολίτευμα της σύγχρονης Ελλάδος, δύο θεμελιώδη ατομικά δικαιώματα υπό το ισχύον Σύνταγμα του 1975/1986/2001 είναι τα εξής: το δικαίωμα ελεύθερης ανάπτυξης της προσωπικότητας του ατόμου (άρθρο 5 παράγραφος 1) και το συναφές δικαίωμα εργασίας (άρθρο 22 παράγραφος 1), το οποίο περιλαμβάνει την ελευθερία όχι μόνο επιλογής, αλλά και -ανά πάσα στιγμή- αλλαγής εργασίας (βλ. περισσότερο στο κλασικό έργο του Π.Δαγτόγλου *Ατομικά Δικαιώματα*, Εκδ. Σάκκουλα, Αθήνα 1991). Επομένως, είναι απολύτως θεμιτό ένας άνθρωπος, ακόμη και ένας δημόσιος υπάλληλος, να ξυπνήσει μία μέρα με ένα διαφορετικό όνειρο για τη ζωή του, δηλαδή να αποφασίσει να αλλάξει καριέρα. Ο υπογράφων, λ.χ., ήταν Ακόλουθος Τύπου και Επικοινωνίας μέχρι που ανακάλυψε (εντός της ΕΣΔΔ!) ότι του αρέσουν τα οικονομικά και ότι του ταιριάζει περισσότερο το επάγγελμα του Ακολουθού Οικονομικών και Εμπορικών Υποθέσεων. Ο μόνος τρόπος για να ασκήσει το νέο επάγγελμα ήταν, δυστυχώς, να ξαναδώσει εξετάσεις και να ξαναφοιτήσει στο οικείο Τμήμα της ΕΣΔΔ. Τι το μεμπτόν στην όλη ιστορία;

Επιπλέον, με το να ξαναδώσει κανείς εξετάσεις στην ΕΣΔΔ δεν καταστρατηγείται ούτε στο ελάχιστο ο ιδρυτικός Ν.1388/1983, που υποχρεώνει τους αποφοίτους σε 10ετή υπηρεσία μετά την αποφοίτησή τους. Αυτό διότι οι εκ νέου σπουδαστές της ΕΣΔΔ εξακολουθούν να διατηρούν την υπαλληλική ιδιότητα και να φοιτούν ως αποσπασμένοι, εξακολουθούν να συμπληρώνουν πραγματική δημόσια υπηρεσία και να προάγονται στον επόμενο ενιαίο βαθμό (όπως λ.χ. ο υπογράφων, που έλαβε τον Α Βαθμό στις 25-8-2002, ενώ φοιτούσε για 2^η φορά στην ΕΣΔΔ), εξακολουθούν να «παίζουν» κανονικά στις κρίσεις προϊσταμένων, εκτός αν ζητήσουν εξαίρεση, μπορούν ανά πάσα στιγμή να διακόψουν τη φοίτηση ή ακόμη και να επιστρέψουν στην αρχική τους υπηρεσία μετά τη 2^η αποφοίτηση (βλ. Ν.2527/1997) και, γενικά, εξακολουθούν, πέραν πάσης αμφιβολίας, να υπηρετούν στο Δημόσιο.

Επιπλέον, ο Ν.1388 δεν απαιτεί πουθενά η υποχρεωτική 10ετής υπηρεσία μετά την 1^η αποφοίτηση να είναι συνεχόμενη ή να είναι στην ίδια (την αρχική) θέση. 10ετής υπηρεσία σημαίνει, πάρα πολύ απλά, 10ετής υπηρεσία συνολικά, δηλαδή είτε στην ίδια είτε σε άλλη δημόσια θέση, είτε συνεχόμενη χρονικά είτε διακοπτόμενη. Εξάλλου, ο Ν.1388 δεν απαγορεύει καν (πώς θα μπορούσε άλλωστε;) την παραίτηση πριν τη 10ετία, απλώς υποχρεώνει τον απόφοιτο να επιστρέψει τις αποδοχές που έλαβε ενώ φοιτούσε. Εν ολίγοις, εισάγει μεν έναν περιορισμό, ώστε το κράτος να προβεί σε «απόσβεση» της χρηματικής επένδυσης πάνω στον εκάστοτε σπουδαστή της ΕΣΔΔ, χωρίς, όμως, να θίγει τον ίδιο τον «πυρήνα» του δικαιώματος (αναλογικά, δε, εγώ θα δεχόμουν η επιστροφή των χρημάτων να εφαρμόζεται και σε όσους ξαναδίνουν εξετάσεις στην ΕΣΔΔ). Αντίθετα, με την άκαμπτη λογική του νέου νόμου, αν βεβαίως αυτός εφαρμοστεί

αυστηρά και σύμφωνα με το «πνεύμα» του (συνεχής 10ετής υπηρεσία στην αρχική θέση), οι απόφοιτοι δεν μπορούν πριν την πάροδο της 10ετίας όχι μόνο να ξαναδώσουν εξετάσεις στην ΕΣΔΔ, αλλά ούτε να ξαναδώσουν εξετάσεις για οπουδήποτε αλλού στο Δημόσιο (λ.χ. ΑΣΕΠ, Διπλωματική Ακαδημία, Σχολή Δικαστών) ούτε να αποσπαστούν σε άλλη υπηρεσία ή σε ανεξάρτητη διοικητική αρχή (λ.χ. Συνήγορος του Πολίτη ή Ελεγκτές Δημόσιας Διοίκησης) ούτε να γίνουν πανεπιστημιακοί ούτε καν να πάρουν εκπαιδευτική άδεια ή άδεια άνευ αποδοχών.

Φυσικά, όλοι αυτοί οι περιορισμοί είναι όχι απλώς παράλογοι, αλλά και τερατώδεις, καθώς μας παρεπέμπουν σε καθεστώτα σαν εκείνο της αλήστου μνήμης χοτζικής Αλβανίας (1944-1987), όπου το κράτος καθόριζε μονομερώς και εφάπαξ τις σπουδές και τη συνακόλουθη σταδιοδρομία των νέων, ερήμην της βούλησής τους. Πρόκειται, επομένως, για την απόπειρα εισαγωγής μιας απαράδεκτης «κατάστασης ομηρίας» (επί 10 έτη) των αποφοίτων στην αρχική τους θέση, η οποία παρακωλύει την ελεύθερη ανάπτυξη της προσωπικότητάς τους και επομένως απάδει προς τον ίδιο τον πυρήνα του φιλελεύθερου πολιτεύματός μας. Αυτό, λοιπόν, θα πει για ορισμένους «αναβάθμιση της ΕΣΔΔ» εν έτει 2004!!!

Η ΟΥΣΙΑΣΤΙΚΗ ΔΙΑΣΤΑΣΗ.

Τέλος, πέραν της νομικής πτυχής του όλου ζητήματος, η ουσία του είναι, νομίζω, η εξής: είναι πασιδηλό ότι υπό φυσιολογικές συνθήκες πολύ λίγοι απόφοιτοι θα επιθυμούσαν να περάσουν εκ νέου, και μάλιστα σε μεγάλη ηλικία και με οικογενειακές ή άλλες υποχρεώσεις, από την πραγματικά εξοντωτική διαδικασία του εισαγωγικού διαγωνισμού, αλλά και της διετούς εκπαίδευσης στην ΕΣΣΔ (που και τα δύο γίνονται όλο και πιο δύσκολα χρόνο με το χρόνο). Εντούτοις, αν κάποιος μπαίνουν στο σχετικό κόπο, το κάνουν όχι από γραφικότητα ή επειδή υποφέρουν από το σύνδρομο του «αιώνιου φοιτητή», αλλά διότι, δυστυχώς, η αντιμετώπιση των περισσότερων αποφοίτων εκ μέρους της Πολιτείας δεν είναι η προσήκουσα. Είναι αλήθεια ότι σε κάποιες Υπηρεσίες κάποιος απόφοιτος αξιοποιούνται, αλλά η πλειοψηφία βρίσκεται ακόμη στο περιθώριο, 16 χρόνια μετά την αποφοίτηση της Α σειράς. Επιπλέον, είναι αναμφισβήτητο γεγονός η βαθμιαία διολίσθηση του θεσμικού status των αποφοίτων, χάρη στους επονομαζόμενους «παλαιοδιοικητικούς», οι οποίοι φρόντισαν πρώτα να υπονομεύσουν και εν συνεχεία να «ξηλώσουν» το Ν.1810/1988 (τοποθέτηση «παρά διευθυντή») και, αργότερα, ακόμη και τον χειρότερο Ν.2527/1997 («ποσόστωση» κατά τις κρίσεις).

Αν η Πολιτεία, αντίθετα, είχε αξιοποιήσει πλήρως τους αποφοίτους με το κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο, αν είχε επιβάλει παραδειγματικές κυρώσεις εις βάρος των παρανομούμενων Διευθυντών Προσωπικού και μελών Υπηρεσιακών Συμβουλίων που δεν το εφάρμοζαν και, γενικότερα, αν είχε τηρήσει την αρχή της «προστατευόμενης εμπιστοσύνης» του διοικούμενου (διότι άλλα ακούει ο υποψήφιος της ΕΣΔΔ πριν δώσει στη Σχολή και άλλα βιώνει ως απόφοιτος), δε θα παρατηρούσαμε τόσο μαζικές-απεγνωσμένες προσπάθειες απαγκίστρωσης αποφοίτων από τις Υπηρεσίες, ακόμη και πριν τη συμπλήρωση 10ετίας στην αρχική τους θέση. Ο υπογράφων, λ.χ., προτού αποφασίσει οριστικά να εγκαταλείψει την πρώτη του υπηρεσία (κάτι που συνέβη μόλις το Φεβρουάριο του 2004, με την αποδοχή της νέας του θέσης στο ΥΠΕΞ, και όχι τον Ιούνιο του 2001, όταν ξαναέδωσε εξετάσεις), είχε αναγκαστεί να υποβάλει προς το Διοικητικό Εφετείο Αθηνών και «αίτηση αναστολής εκτέλεσης» και «αίτηση ακυρώσεως» εναντίον μιας προδήλως παράνομης υπηρεσιακής μεταβολής που υπέστη το 2001, τις

οποίες αμφότερες κέρδισε (αν και τελικά δεν επέστρεψε λόγω της προαναφερθείσας αλλαγής ενδιαφέροντος).

Επομένως, καλό θα ήταν οι υψηλόβαθμοι παράγοντες του ΥΠΕΣΣΔΑ, αντί να ακούν πολύ κακούς συμβούλους και να «κλείνουν το δρόμο» στους δυσαρεστημένους αποφοίτους για μια νέα-καλύτερη καριέρα στο Δημόσιο, να «θωρακίσουν» όλους τους αποφοίτους (ακόμη και εκείνους που δεν αξιοποιούνται επαρκώς από τις Υπηρεσίες τους) με ένα νέο θεσμικό status, καλύτερο ακόμη και από τον βραχύβιο Ν.1810/1988. Προσωπικά, θέλω να εξακολουθώ να ελπίζω -παρά τις αλλεπάλληλες μέχρι σήμερα απογοητεύσεις- ότι αυτό κάποτε θα γίνει, διότι η «επανίδρυση του κράτους» είναι μονόδρομος και διότι αυτή δε μπορεί να γίνει χωρίς τους αποφοίτους.